THE LIBRARY OF THE
MAY
UNIVERSITY OF ILLINOIS

Izhaja vsak dan razen sobot in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.
Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904.

LETO—YEAR XX. | Cena lista je $5.00 | Entered as second-class matter January 25, 1915, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | Chicago, Ill., pondeljek, 23. maja (May 23), 1927 | Subscription $5.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 121

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

MALI TRGOVCI PROTI KRUŠNEMU TRUSTU

Snujejo zadružno pekarno. — Krušni trust grozi s svojimi lastnimi prodajalnami za kruh.

Chicago, Ill. — Boj, ki mora zanimati vsakogar, ki študira gospodarska vprašanja, se odigrava med pekovskimi delavci in trgovci z jestvinami na drobno, pa krušnim trustom. Na eni strani so pekovski delavci in mali trgovci, na drugi pa krušni trust.

Okoli tri sto trgovcev z jestvinami na drobno (groceristov) snuje svojo lastno zadružno pekarno, ki bo v prvi vrsti zalagala člane zadruge s kruhom, v drugi vrsti pa tudi trgovce, ki niso njeni člani. Drugi trgovci so pripravljeni posnemati svoje tovariše, ki snujejo pekarsko zadrugo in osnovati svoje zadruge. Samoposebi se razume, da so trgovci izigrali to potezo proti krušnemu trustu, ki noče priznati unije pekovskih delavcev in neodneta s ceno za kruh. Organizacija pekovskih delavcev je prejela informacije, da trust odpre svoje filijalke za prodajo kruha in drugega peciva.

Po izjavi unije pekovskih delavcev tudi neunijska tvrdka Atlantic & Pacific, ki ima celo verigo grocerijskih prodajalen, proda vedno manj kruha, medtem ko se prodaja kruha unijske tvrdke National Tea Co. veča.

Če bodo groceristi imeli uspeh s svojo zadružno prodajalno, ne bo ostalo samo pri zadružni prodajalni, ampak ustanovili bodo tudi svojo zadružno velenakupno družbo, ki jih bo zalagala z vsemi potrebnimi rečmi, ki jih imajo na prodaj v svojih prodajalnah.

Misisipiška poplava si dela novo strugo

Zopet pet občin v nevarnosti, da jih zalije poplava. Sto tisoč ljudi v nevarnosti za življenja.

New Orleans, La., 21. maja. — Pet dodatnih občin v južnosrednji Louisiani je v nevarnosti, je dejal J. M. Parker, načelnik relifne akcije, da jih voda vsakčas zalije, ker pritisk poplave je na nasipe tako velik, da ga ne bode v stanu zdržati. Urgiral je prebivalce občine Pointe Coupee, posebno pa žene, otroke in stare ljude, da nemudoma evakuirajo domove ter vzamejo seboj živino in vse kar jim je drago, dokler je še čas.

Velika poplava v Misisipiški dolini, kjer je na milijone ton vode, ki dere še vedno po Tensas kotlini, pravijo zvedenci, si bo prav gotovo napravila novo strugo ob reki Atchafalayi. Občina Pointe Coupee se nahaja baš v sredini med rekama Mississippi in Atchafalaya.

Barnton Rouge, La., 21. maja. — Ako si napravi poplava novo pot, tedaj bo izgnanih iz svojih domačij nad sto tisoč prebivalcev v občinah Assumption, Iberville, West Banton Rouge in Terrebonne ter Pointe Coupee.

Več kot dva milijona akrov sveta, ki je poznan kot sladkorni pas, bo pod vodo, če se voda izlije čez nasipe v omenjene občine. Nevarna točka poplave je sedaj 150 milj severozapadno od New Orleansa.

Chicago, 21. maja. — Čikaški relifni fond misisipiškim poplavljencem znaša sedaj $965,208.99.

Lindbergh v Parizu

Vrli 25letni ameriški avijatik preletel Atlantični ocean v 33 in pol uri. Bil je v veliki nevarnosti, ko je skoraj drsal po vodi z letalom, a je vse premagal. Velike demonstracije v Parizu ob njegovem prihodu; množica ga je nosila na ramah. V sredo nagovori francosko zbornico, ko je prejel povabilo. V Ameriko se vrne s parnikom.

Pariz, 22. maja. — Charles Lindbergh, ameriški 25letni "Flying Fool" (Letajoči bedak), je dospel snoči ob desetih in 21 minut (4:22 popoldne čikaški čas) iz New Yorka v Pariz kot zmagovalec v letalski tekmi za Orteigovo nagrado $25,000. Njegov polet brez prestanka je trajal 33 ur in pol, to je sedem ur manj kot je pričakoval. Povprečno je letel 107 in pol milje na uro.

Ko je drzni Američan, smrtno utrujen, dospel na letališče Le Bourget v Parizu, ga je tam čakala vsa ameriška kolonija in več tisoč Francozov, ki so ga sprejeli s silnimi ovacijami. Policija je naredila kordon okrog njega, toda množica je pometla s kordonom, dvignila letalca iz njegovega letala in go nosila na ramah po letališču med urnebesnimi klici "Vive la Amerique!" Lindbergh je v angleščini prosil vode, toda nihče ga ni slišal med zaglušnimi klici. Končno ga je otela četa policije in ga izročila ameriškemu poslaniku Herricku, ki je Lindbergha napojil z vodo in ga spravil v posteljo. Spal je deset ur nepretrgoma, toda potem se je moral zbuditi, ko je na trgu pred poslaništvom stala množica več tisoč glav in zahtevala, da ga hoče videti. Herrick ga je peljal na balkon in spet so trajale ovacije dvajset minut. Ameriški in francoski častilci so mu nanosili na vozove rož. Sledili so intervjuvi.

Lindbergh je v prvem razgovoru dejal, da polet ni bil piknik. Vreme ob ameriškem obrežju je bilo lepo, ali ko je zavil preko širokega oceana, je zabredel v meglo in babje pšeno sredi črne noči. Okrog tisoč milj se je boril s snegom in ledom; večjidel tega pota je skoraj drsal po morski vodi, plul je komaj 10 čevljev nad morjem včasi sto milj in večkrat s je dvignil 10,000 čevljev visoko, da poišče boljšo zračno plast, ali povsod sta bila megla in led. Lindbergh pa je srečno premagal težave, in ko se je v soboto zjutraj zdanilo, je bila megla že za njim. Pod seboj je opazil samo en parnik, katerega pa ni mogel spoznati. Okrog štirih popoldne je prišel nad Irsko, nakar je z lahkoto dospel nad kontinent. Nad Francijo je prišel že v mraku, a pot je lahko videl, kajti Francozi so razsvetili ozračje z mogočnimi žarkometi.

Lindbergh je zdaj prvič v Evropi. V Ameriko se vrne s parnikom, toda ne prej, dokler se dobro ne spočije in pozabava v Parizu. Njegovo prvo delo danes je bilo, da je obiskal mater izginolega francoskega letalca Nungesserja, katero je trikrat poljubil in tolažil s pomočjo tolmača. Žena se je zjokala veselja in zagotovila ga je, da nikakor ne verjame, da je njen sin mrtev.

Predsednik francoske zbornice je povabil Lindbergha, da ga hoče zbornica oficijelno počastiti v sredo. Odzval se je in oljubil, da obišče in nagovori zbornico.

Pariško časopisje — tudi komunistična "Humanite" — mu je navdušeno posvetilo več strani prostora. Francoski letalski zvedenci, ki so še v soboto majali z glavami in dokazovali, da je v takem malem letalcu z enim motorjem kot je "Spirit of St. Louis", nemogoče prekoračiti Atlantik, zdaj pravijo, da so naravnost presenečeni.

Ekonomska konferenca priznala sovjetski sistem

Sprejeta je bila kompromisna resolucija na priporočilo ameriškega delegata.

Ženeva, 22. maja. — Delegacija mednarodne ekonomske konference Lige narodov je včeraj priznala ruskim sovjetom njihovo mesto poleg kapitalizma kakor so zahtevali sovjetski delegatje. Dva dni so se prepirali radi resolucije, katero so predložili Rusi. Končno je ameriški delegat Henry M. Robinson predlagal kompromis, ki ga je Valerijan Obelinskij-Osinskij sprejel.

Kompromis se glasi, da "vse dežele brez ozira na razliko glede njihovih ekonomskih sistemov lahko delujejo skupaj v komercijalni kooperaciji vseh narodov".

Ko so kasneje prišli na glasovanje razni drugi sklepi komisij, so sovjetski delegatje dosledno glasovali proti vsem.

ORGANIZIRANI FARMARJI PROTI OBVEZNEMU VOJAŠKEMU VEŽBANJU.

Na učiliščih v Oklahomi ne marajo vojaškega vežbanja.

Chicago, Ill. — John Simpson, predsednik Oklahomske farmarske unije, je izjavil, da se naj vojaško vežbajo na oklahomskem učilišču za poljedelstvo in mehaniko v Sillwaterju le oni dijaki, ki se zglasijo prostovoljno za vojaško vežbanje. Simpson meni, da farmarji smatrajo za veliko krivico, da njih sinovi korakajo dve leti s puško na rami, ko so vendar poslali svoje sinove na učilišče, da se uče poljedelstva in mehanike.

Sinclair obsojen na tri mesece ječe

Oljni magnat pa je apeliral na višje sodišče in zadeva se bo vlekla še nekaj let.

Washington, D. C. — Harry F. Sinclair, multimilijonar in oljni kralj, je bil 20. t. m. obsojen na tri mesece zapora in $500 globe radi razžaljenja senata, ker ni hotel odgovoriti na gotova vprašanja za časa preiskave o znanem teapotdomskem škandalu v letu 1924. Pred šestimi tedni ga je porota spoznala krivim. Najvišja kazen za njegov prestopek je eno leto zapora in $1000 globe.

Sinclairjevi advokati so takoj apelirali na višje sodišče. To znači, da se bo afera vlekla še dolgo časa in oljni magnat najbrž nikoli ne pride v zapor.

Japonski voditelji govore o porodni kontroli.

Tokio, 21. maja. — Uradno poročilo, da se je prebivalstvo Japonske pomnožilo za milijon glav v prejšnjem letu, je tako alarmiralo vladne uradnike, da so začeli govoriti o kontroli porodov. Japonski otoki so že zdaj tako natlačeni s prebivalci, da ena sama slaba letina lahko povzroči veliko lakoto.

ZAKON PROTI SINDIKALIZMU JE USTAVEN

Najvišje zvezno sodišče je to vprašanje potrdilo v dveh slučajih. — Potrdilo ni bilo soglasno.

Washington, D. C. (F. P.) — V dveh odlokih je najvišje zvezno sodišče izrazilo dne 16. maja t. l. politični in industrijski nafmen kalifornijskega zakona proti kriminalnemu sindikalizmu. Gdčna. Charlotte Anita Whitney, bogata in izobražena ženska iz vzhoda, ki je bila nekaj časa članica komunistične delavske stranke, katera se je rodila iz nezadovoljnih elementov ob času razkola v socialistični stranki leta 1919, je izgubila svoj priziv. Ona je zdaj podvržena jetniški kazni od enega do štirinajst let. William Burns, delavec, obsojen na enako kazen zaradi svojega članstva v delavski organizaciji I. W. W. in delavnosti kot organizator v tej delavski organizaciji, bo moral odslužiti svojo kazen.

Kurijozna ilustracija skokov zakona je v dejstvu, da je isto najvišje sodišče in istega dne pronašlo, da Harold B. Fiske, obsojen zaradi kršenja kansaškega kriminalnega zakona proti kriminalnemu sindikalizmu, ni bil pravilno obsojen. Sodniki so izjavili soglasno, da po njih mnenju predgovor organizacije I. W. W., ki je služil za podlago pri obsodbi Fiska, da industrijska organizacija delavcev kot razred, ki hoče postati lastnik strojev za produkcijo in odpraviti mezdni sistem, noče doseči svojega cilja na drug način kot z legalnimi sredstvi. Tako je najvišje sodišče odločilo, da predgovor organizacije I. W. W. ni nelegalen dokument ali poduk, s katerim so se pridobivali člani za organizacijo, ki uči izvrševanje zločinov, nasilja ali drugih nezakonitih činov ali metode kot sredstva za dosego industrijskih in političnih izprememb ali revolucije.

Glede Burnsa pa pravi sodišče — s katerim se sodnik Brandeis ni strinjal, da je bil pravilno obsojen, ako je on pridobival člane za organizacijo, katere člani se zbirajo, da uče in priporočajo kriminalni sindikalizem v organizaciji I. W. W. Sodišče je pronašlo, da je ta organizacija priporočala, učila in izvrševala razne čine sabotaže, ki je zapopadena v besedi, ki je v kalifornijskem zakonu. Sodišče je citiralo nekaj teh uničevalnih činov kot na pr. zabijanje žebljev v drevje, da se posuši, sejanje plevela po njivah, zažiganje žitnega polja, da se uniči pridelek farmarja. Tako je bila organizacija I. W. W. spoznana za krivo v Burnsovem slučaju in Burns je bil obsojen v ječo, ker je bil član te organizacije, pa tudi njen organizator.

Obsodbo Anite Whitneyjeve je zagovarjalo večinsko mnenje, ki ga je čital sodnik Sanford, češ, da je platforma komunistične delavske stranke direktno kršila kalifornijski zakon, da obtoženka ni zapustila takoj podružnice komunistične delavske stranke v Oaklandu po tem, ko je proti njenemu nujnemu nasvetu sprejela ta stranka platformo, ki je pozivala na revolucijo.

Družba se nima ničesar bati od reakcijonarnega nasilstva, pravi večina pri svojem pobijanju argumenta, da zakon dela razliko proti radikalnim delavcem.

Za člane S. N. P. J. stane Mladinski list samo 30 centov letno.

Zopet hočejo ščititi bogatine pred davki

Predložena davčna reforma je tako prikrojena, da ne bo koristila 82 odstotkom ljudstva.

Chicago, Ill. — Kadar pridejo privatni bizniški interesi ali zagovorniki teh interesov s kakšno davčno reformo, tedaj zapojejo o velikih dnevnikih kapitalistične trobente, ki prikazujejo davčno reformo kot veliko pridobitev za ljudstvo, dasiravno ta reforma koristi navadno le majhni peščici izredno bogatih ljudi. Ljudstvo navadno verjame tem trobentam, ako se ne zglasilo delavske in farmarske organizacije in razkrinkajo davčno reformo kot novo darilo bogatim ljudem. Ta glas delavskih in farmarskih organizacij pa ne dobi prostora v velikih dnevnikih, kakor oni, ki je priporočal davčne reforme, ki ne prinesejo splošne koristi.

Tudi zdaj se plete taka davčna reforma za znižanje dohodninskega davka. Proti tej davčni reformi je Čikaška delavske federacije vsvojem glasilu "Federation News" zavzela stališče.

Članek pravi, da dandanes le 18 odstotkov ljudstva še plačuje dohodninski davek in zato ne bo imelo dva in osemdeset odstotkov ljudstva prav nobenih koristi od znižanja dohodninskega davka. Demokratje in republikanci podpirajo to predlogo za znižanje davka. Obe stranki smatrajo znižanje davkov kot vado za ljudstvo, ker se le majhna manjšina zaveda, da plačuje dohodninski davek le še osemnajst odstotkov od vsega ljudstva. Republikanska in demokratska stranka izrabljata apatijo mas, ki je kriva, da se te mase ne zanimajo za vprašanja, ki so izredno velikega pomena zanje.

Tako glasilo Čikaške delavske federacije. Ako se pa o tem vprašanju razpravlja še dalje, se pride do logičnega zaključka, da sta obe stranki — demokratska in republikanska nasprotni ljudskim interesom in da zastopata le interese velike denarne moči, ki ima svoje glavno oporno središče v Wall Streetu.

Anglija se ne more zediniti glede sovjetov

Baldwinov kabinet se še prepira med seboj, kako naj pojasni policijski vpad v sovjetski urad.

London, 21. maja. — Baldwinov kabinet je včeraj spet zboroval glede odgovora na sovjetsko protestno noto in pojasnila, ki ga mora dati vlada parlamentu glede policijske preiskave v poslopju sovjetske trgovske misije v Londonu, ali po zaneslјivih poročilih ni še prišlo do kakega konkretnega sklepa.

Vladni glasniki pravijo, da bo zaključek dosežen do prihodnjega torka in takrat bo vlada gotovo poročala.

Delavski poslanec Arthur Ponsonby je včeraj zahteval v zbornici, naj vlada pove, kateri dokument je izginil v vojnem ministrstvu, da so ga potem iskali v prostorih sovjetske misije. Vojni minister je pa odgovoril, da bi bilo javno razpravljanje o dokumentu "proti interesom države".

Zadnje dejanje tragedije v Bathu

Bath, Mich. — V petek je bil pogreb dečkov in deklic, malih žrtev zblaznelega farmarja Kehoeja, ki je razstrelil ljudsko šolo z dinamitom. Po vseh cestah, ki vodijo k malemu farmarskemu pokopališču, so se premikali avti z malimi belimi tružicami. Bil je dan splošnega žalovanja.

Pokopali so tudi ostanke Kehoeja v St. Johnsu. Njegova sestra je poslala zanj krsto iz Battle Creeka. Nikogar ni bilo, ki bi bil šel za njegovim pogrebom in nobenih ceremonij ni bilo. Pogrebnik je zapeljal krsto na grobije in grobokopači so jo hitro zagrebli.

Seipel priporoča unijo z Nemčijo.

Dunaj, 21. maja. — Duhovniški ministrski predsednik Seipel je včeraj v svojem govoru pred novim parlamentom izrekel željo, da se Avstrija kmalu združi z Nemčijo. Njegove besede so bile tako odprte in drastične, kot se do danes še ni upal izraziti noben najzagrizenejši monarhist in vsenemec glede združitve z Nemčijo.

Delavci za izpremembe v najvišjem sodišču

Oni priporočajo izvolitev najvišjega sodišča za dobo pet let in da morata zaključke, tikajoče se ustavnih pravic, potrditi dve tretjini.

Washington, D. C. — G. M. Bugniazet, tajnik Bratovščine električarjev, priporoča, da se izpremeni ustava glede najvišjih sodnikov, in sicer, da se najvišji sodniki izvolijo za dobo pet let n da morajo biti odloki, ki se tičejo ustavnih vprašanj, potrditi dve tretjini najvišjega sodišča. Bugniazet priporoča, da naj strokovno organizirano delavstvo križem Združenih držav prične z delom in agitacijo za to izpremembo v ustavi.

To priporočilo je bilo priobčeno v strokovnem glasilu električarjev pod naslovom "Way Should Open To Check U. S. Supreme Court." Priporočilo sloni na razsodbi, ki je bila podana v zadevi Bedford Stone kompanije. Bugniazet pravi, da odlok prepoveduje delavcem, da se ne smejo braniti delati z materijalom, ki je bil dovršen v neunijskih razmerah in v drugi državi. Ta odlok proglaša za nelegalen čin, ako se delavci branijo uporabiti tak materijal. Bugniazet bo prihodnji konvenciji Ameriške delavske federacije predlagal, da sprejme zaključek za izpremenitev ustave glede najvišjega sodišča.

Theodor Roosevelt je na priporočilo svojih naprednih sveto valcev leta 1912 predlagal, da se lahko prekličejo sodnijski odloki, ko je ustava države Arizone imela v svojih določbah, da lahko država svetuje, da se odpokličejo zvezni sodniki v njenih mejah.

Bugniazet analizira odlok glede Bedford Stone kompanije in meni, da se je od 13 zveznih sodnikov večina izrekla za unijo. Šest jih je takoj zavzelo to stališče, pet se je izreklo, da unija ni v pravem, dva sta pa rekla, da se pridružijo tem petim zaradi odlokov, ki so bili izrečeni že preje na sodiščih.

Poljski učitelj kaznovan, ker je učil darvinizem.

Kattowitz, Poljska, 21. maja. — Učitelj Dindoš v tem kraju je bil obsojen na sto zlatih globe, ker je v šoli razlagal učencem darvinistični nauk o razvoju človeka. Učitelj se je pritožil, ker ta vsota pomeni zanj izgubo enomesečne plače.

IZPOR TESARSKIH DELAVCEV ŠEPA

Izpor se nahaja v zadnjem štadiju. — Manj ko tisoč tesarskih delavcev je še brez dela.

Chicago, Ill. — Dne 9. maja so podjetniki z velikim veseljem izprli več tisoč tesarskih delavcev, ki izdelujejo vrata, okna in drug stavbinski materijal iz lesa, ker so mislili, da z izporom izsilijo znižanje mezde za deset centov na uro. Zdaj je izprtih manj ko tisoč tesarskih delavcev. Drugi tesarski delavci delajo že za staro mezdo po $1.20 na uro.

Vseh tesarskih delavcev, ki delajo v delavnicah in pripravljajo stavbinskih materijal, je okoli pet tisoč. Takoj prvi dan se je pa takoj pokazalo, da izpor ni popoln. Od tesarskih delavcev je ostalo na delu okoli poldrugi tisoč delavcev za staro mezdo. Med podjetniki je bilo nekaj pametnih podjetnikov, ki so rekli, ako so drugi podjetniki ponoreli, mi nismo, pa so pristali, da plačajo delavcem staro mezdo in kadar se podpiše pogodba, da plačajo to, kar bo sad medsebojnega pogajanja. Podjetniška organizacija tesarskih podjetnikov ni prav trdna, kajti nekateri podjetniki pravijo, da prav lahko plačajo staro mezdo in vrhtega imajo še dobiček, medtem ko drugi podjetniki pravijo, da imajo izgubo, ako bodo plačevali staro mezdo. To znači, da nekateri podjetniki ne znajo voditi svojih podjetij, ali so pa lakomi večjega dobička.

Try na unijske izdelke se je stesnil, odkar je najvišje sodišče proglasilo določbo v pogodbi tesarskih delavcev, nanašajočo se na neunijske izdelke, za zaroto. Tesarski podjetniki zdaj gledajo nevoščljivo drug drugega glede naročil. Njih odlok, da se zniža mezda za deset centov na uro pod pretvezo, da bodo lahko konkurirali neunijskim delavnicam, je v trenotku padel v vodo, ko so organizirani tesarski delavci pokazali, da nameravajo braniti svojo mezdo.

Uniji se res ni posrečilo izvojevati povišane mezde, ampak zlomila je izpor. In to je tudi važno, ker pomeni, da so znali ubraniti svoje dosežene uspehe pred grabežljivimi podjetniki.

Angija je dala slovo Mussoliniju?

Francija je baje pridobila torijsko vlado na svojo stran.

Pariz, 21. maja. — Pariški listi poročajo, da je bil v Londonu med Briandom in Chamberlainom sklenjen nov prijateljski sporazum zadnji teden, ko je francoski predsednik gostoval pri angleškem kralju. Na podlagi tega sporazuma opusti Anglija alijanco z Italijo in obnovi tesnejše zveze s Francijo. Listi ugibajo, kakšne koncesije je Briand obljubil Veliki Britaniji za novo orientacijo angleške zunanje politike.

Delavski delegat iz Moskve ne sme v Prago.

Moskva, 21. maja. — Čehoslovaška vlada je odklonila potni list delegatu ruskih strokovnih unij, ki je bil povabljen na konferenco živilskih delavcev v Pragi. Vsled tega pošiljejo ruske unije pismen pozdrav in poročilo.

Seja Sveta Lige narodov.

Ženeva, 21. maja. — Danes je bila sklicana 45. seja Sveta Lige narodov za 13. junija v Ženevi.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $5.00 na leto, $2.50 za pol leta in $1.25 za tri mesece; Chicago in Cicero $6.50 na leto, $3.25 za pol leta, $1.65 za tri mesece, in za inozemstvo $8.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $5.00 per year; Chicago $6.50, and foreign countries $8.00 per year.

MEMBER of THE FEDERATED PRESS"

138

Datum v oklepaju n. pr. (April 30-1927) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

FAŠISTOVSKA "DELAVSKA POSLOVNICA" JE PREVARA.

Mussolini je pričakoval, da ga bo ves svet koval v zvezde, ko je zagledala fašistovska delavska poslovnica beli dan. Zgodilo se pa ni ničesar, izvzemši da so tej poslovnici peli slavo fanatični fašisti v Italiji, kajti svet zunaj Italije, ki lahko svobodno govori o fašistovskih napravah, je bil mnenja, da je fašistovska delavska poslovnica prevara, navadne čenče, kot so bile Mussolinijeve besede o povratku slave starega rimskega imperija v Italijo.

Ta delavska poslovnica ni zakon, ne odredba, ni ptič, ne miš, ampak je ukaz najvišjega odbora ali sveta politične stranke, velikega sveta fašistovske stranke. Ta ukaz naj bi služil vsem oblastvenim organom, sploh vsem, katerim gre mar, kako se tolmačijo postave. Z drugimi besedami to pomeni, da ta delavska poslovnica pomeni, da se javno prizna, da je politična stranka diktator v deželi, in da je to stranka fašistov.

Razredno zaveden delavec se bojuje proti vsem privilegijem priviligiranega sloja v deželi, proti izkoriščanju, pa naj to izkoriščanje izvaja posameznik ali pa oligarhija. Proti fašizmu v Italiji se ne bojujejo le socialisti, ampak vsi ljudje, ki se zavedajo, da diktatura ovira napredek v človeški družbi, ljudje, ki se bojujejo proti vsem, kar tlačijo svobodno izražanje konstruktivne misli.

Ta delavska poslovnica je bila izdana z velikim hruščem in truščem, kot sta jih dozdaj spremljala vse fašistovske ukaze, na katere so fašisti polagali važnost. Tako trobentanje je v navadi pri fašistih. Fašisti so obljubili delavski zakon, da rekonstruirajo ustavo Italije od vrha do tal, da ustvarijo zadružno državo. In kje je zdaj ta delavski zakon, kje je ta zadružna država? Bilo je veliko grmenja, pa malo dežja. Pokale so gore in se premikale, a rodila se je smešna miška.

Kolikor je bilo v Italiji pravih zadrug, jih je fašizem uničil. Njegov prvi udarec, ko so bile fanatične fašistovske drhali na svojem prvem pohodu v Rim, je veljal konsumnim in produktivnim zadrugam, ki so bile lastnina industrijskih in poljskih delavcev. Ta pohod fašistovske drhali v Rim je pokazal, da je namen fašizma podjarmiti delavce in jih ukloniti pod železno peto ljudskih izkoriščevalcev. Sedanja fašistovska delavska poslovnica pokazuje, da je to resnica. Poslovnica je prežeta s frazami, ki imajo namen prikriti pred neukimi delavskimi masami, da je bila ta poslovnica izdana, da priklene te delavske mase še v večjo sužnost, kajti na nekem mestu v tej delavski poslovnici se glasi: 'Privatna podjetja so najuspešnejše orodje za pospeševanje narodnega interesa. To je očitno priznanje, da imajo privatni podjetniki pravico do skrajnega izkoriščanja delavcev, ako to izkoriščanje vrše pod plaščem fraze narodnega interesa."

To priznanje s črnim na belem potrdi, da so fašisti veliki blebetači in gobezdači, katerim služi jezik zato, da prikrivajo svoje prave misli, ki so delavcem sovražne.

Nekaj let nazaj so fašisti lagali svetu, da rdečkarji dajejo delo le rdečkarjem. To je bila velika laž, ki potrdi, da so imeli fašisti že takrat v mislih uvesti pravilo, da kdor ni s fašisti, naj pogine lakote. Ampak danes nimajo kruha v Italiji le oni, ki se nočejo prodati fašistom, ampak gladuje tudi delavno ljudstvo v splošnem. Mussolini je najprvo odredil, da mora ljudstvo uživati črni vojni kruh. Ukaz je veljal le za delavno ljudstvo, kajti na mizo ljudskih izkoriščevalcev je po izdanem ukazu prihajal še vedno beli kruh. Pred kratkih je odredil, da morajo pašti cene živilom, nato je pa odredil, da se morajo znižati takoj delavske mezde za deset odstotkov. Cene za živila so se znižale za en drobec, mezde pa tako, kot je ukazala fašistovska oberkomanda. Tako fašizem v Italiji rešuje socialno vprašanje. Zato pa bo takozvana fašistovska delavska poslovnica v zgodovini poznana, kot ukaz za zasužnjenje ljudskih mas, ki delajo v industriji in na polju, da bodo izkoriščevalci teh ljudskih mas še nadalje lahko živeli v brezdelju, potrati in razkošju.

SLIKE IZ NASELBIN

Običajni letni semenj "Zveze kulturnih društev" v Collinwoodu.

Kot vsako leto tako je tudi letos Zveza kulturnih društev povzela korake, da priredi tridnevni semenj, in sicer v dneh 28., 29. in 30. t. m.

Da bo semenj eden največjih in najbolj popolnih od vseh prejšnjih, mi ni treba na tem mestu posebno povdarjati. Glavno je, da se bo vršil to pot pod našim lastnim krovom, medtem ko smo vse druge semnje imeli zunaj na zemljišču. Marsikateri izmed nas v preteklosti si je vedno želel, da bi se enkrat uresničila ideja in bi imela Z. K. D. svoje priredbe pod streho, svoj semenj v dvorani. In te želje so se nam uresničile.

Semenj se bo tudi ločil od vseh prejšnjih s tem, da bodo upeljane različne igre, katerih v preteklosti nismo imeli in jih nismo tudi imeli kje obdržavati. Zveza kulturnih društev je vzela v najem obe dvorani S. D. D., kot tudi dvorišče okrog stavbe. In ker bo prostora dovolj, je tudi v tem pogledu zveza na delu, da bo to v resnici pravi velesemenj. Na tem semnju boste imeli priliko kaj nesti na vaš dom za malo ceno. Poleg si boste lahko tudi prišli iskat sreče, katero pa boste izvedeli na semnju. Imeli bomo namreč tam tudi "vedeževalko", katere glavni stan bo v spodnji dvorani S. D. D. Na semnju se bodo nahajale razne žive živali, to je od ptiča dalje. Semenj bo razdeljen v različne oddelke od drobnarije do pohištva. Na tem semnju se boste tudi lahko pokazali eksperte raznih iger, kot metanja žog. Igre bodo vodili izvežbani ljudje, srečo pa naše brhke mladenke, katere bodo tekmovale med seboj. Nagrada tudi čaka tiste, katere bodo največ razprodale, in te so nekaj krasnega, kar smatramo, da dekleta tudi zaslužijo. Vi pa, ki pridete na semenj, pomagajte dekletom do nagrad.

S tega semnja boste lahko nesli domov lepo električno svetilko, katera bo krasila vaš dom za majhno ceno.

Za naše mlade bodo preskrbljene raznoterosti; nekaj posebnega bo letos ribarjenje. Povem torej na kratko, da za vse bo dovolj in vsak bo imel nekaj za nesti domov s semnja in tudi vžitka bo imel, kar bo poskrbela dobra godba "Bled". Tupatam bo nastopil naš marljiv izvežbani pevski zbor "Jadran".

Vsak večer se bo vršil v avditoriju tudi ples, in sicer od osmih dalje, tudi črez polnoč. V kuhinji bodo skrbele naše stare priznane kuharice z raznimi jestvinami. In enako naši kletarji! Zadnji večer se odloči radi radio aparata, kateri je vreden preko $150.00. Srečen, kdor ga dobi. Ampak to pot smo se zarekli, da ne bo šel iz Cuyahoga okraja. Enako je tudi s krasno električno lampo.

Tukaj je torej opisanega le nekaj odstotkov s semnja, ker ako bi hotel vse podrobneje opisati, bi ne mogel storiti v kratko odmerjenem prostoru tega lista, pač pa bi moral porabiti eno celo izdajo.

Torej, Slovenci in Jugoslovani, ako vam še vedno bije srce za vaše svetišče S. D. D. smo prepričani, da se boste odzvali te tri dneve in posetili semenj. Dolžnost nas vse veže, da smo vsi pripravljeni se vsaj enkrat na leto žrtvovati in plačati svoj delež kot narodni davek za svojo kulturno in prosvetno shajališče, za S. D. D. Enkrat na leto priredi zveza te velepomembne dneve v letu, zato apeliramo na vas vse, odzovite se apelu članstva Z. K. D., podajte jim edino, kar jim morate podati, to malo priznanje za njih trudapolno delo; udeležite se semnja. Bodimo vsi stoodstotni v tem oziru, posetimo vse tri dneve, žrtvujmo se vsi enako, ker posamezno se nam ne bo poznalo veliko, medtem ko bomo domu pripomogli lahko veliko. Dolžnost nas vseh je enaka. Torej glejmo, da to dolžnost tudi storimo. Posebno pa še vi, kateri mogoče ne posečate raznih prireditev, pridite sedaj in pokažite se, da ste vreden Slovenec. Ne mislite, da sedaj, ko imamo stavbo, da je ista že naša. Treba bo še zbirati kot čebelice v svoje panje, vedite da imamo še dolg, katerega bomo morali od sedaj naprej vedno nižati toliko časa, da se bo isti izplačal. Šele tedaj bomo rekli, da je S. D. D. naš, našega celokupnega naroda v tej naselbini. Torej, ker je Z. K. D. tukaj poklicana, da vrši svojo nalogo, je vredno, da jo tudi upoštevate in se odzovete njenem vabilu.

Ne prepustimo vsega bremena le nekaterim, nas vseh je dolžnost, da smo na delu, kadar nas vabi organizacija, katera izključno deluje za interese vaše lastne stavbe. Od naših trgovcev tudi pričakujemo, da se bodo odzvali apelu; čast gre nekaterim za delo v preteklosti in smo prepričani, da bodo tudi sedaj na svojem mestu. Pridite vsi! Tukaj ne sme biti izjeme, naša veličastna stavba nas kliče, v tej kratki dobi, ko je šele pet mesecev po otvoritvi, se je stavba že pokazala koristnega za naš narod. V njej se v resnici vrši ono, za kar je bila postavljena. Ustanovljena je čitalnica, katera še za enkrat ni izpolnjena, kar je za enkrat nemogoče, Z. K. D. tudi vrši svoje. Vršile so se razne igre, predstave "Anton Verovška" in tudi drugi narodi se teh prostorov jako radi poslužujejo, ker oni se zavedajo, da je to dvorana, kateri ni v Collinwoodu enake. Torej oni znajo ceniti nas in mi pa ne znamo ceniti sami sebe.

Dne 5. junija bomo imeli priliko slišati tudi v naši sredi enega največjih jugoslovanskih pevcev današnjega časa, in sicer Culiča Draguna, katerega slavi že ves svet. Čemu bi si mi kot njegovi rodni bratje ne šteli v ponos, da ga imamo in da ga bomo imeli tudi priliko slišati. Torej, ako ne bi imeli tukaj dvorane take kot imamo avditorij S. D. D., ne bi imeli iste prilike slišati ga. Zato priporočamo že sedaj, sezite po vstopnicah in ne čakajte do zadnjega, ker zanimanje za koncert tega našega umetnika je veliko in bati se je, ako boste odlašali, da boste prepozni. Tisti dan se tudi enako pokažite, da ste ne le za trdo delo, ampak tudi za umetnost.

Vse je odvisno od naroda, koliko se zaveda svoje dolžnosti napram sebi. Vse bolje nam bo v bodoče možno vršiti, saj do sedaj nismo mogli, ker nismo imeli kje. Sedaj ko imamo stavbo, bomo lahko imeli tudi svojo mlado kulturo in prosvetno in družabno življenje. Dom je postavljen, da ga rabimo, in rabimo ga vsi enako v svoje prave namene. Posečajmo čitalnico. Čitalnica ima tudi že nekaj časopisov na razpolago, po katerih sezimo. Po knjigah zaenkrat še ne moremo, ker jih še ni velika zaloga. Ampak književni odbor bo v tem oziru kmalu na delu in nabavil tudi knjige. Vse bo uspelo in mora uspevati, ampak mi vsi se pa moramo zavedati, da smo dolžni tudi podpirati te ustanove. Torej s tem se tudi pokažite te dneve na tem velikem semnju zveze kulturnih društev.

Na svidenje — **Reklamni odbor. — D.**

Stavkarski položaj v Wyanu, Pa.

Leta 1917 je Youghiogheny in Ohio Coal Co. podpisala pogodbo z rudarsko organizacijo in prelomila svojo "moško" besedo 3. maja 1926. Pričela je obratovati s stavkokazi in še sedaj obratuje, dobila oziroma po agentih v sužnost zapeljanih stavkokazov iz vseh delov Združenih držav in tudi dobri in pošteni delavci so bili med njimi. To se razvidi iz tega, ker ko so znašli, da so zapeljani in spregledali, da je tukaj sklicana stavka in vprašali za položaj pri stavkarjih, so obrnili hrbet zapeljivcem in se podali nazaj, od koder so prišli, zato naj bodo še drugim poštenim delavcem za vzgled. Kaj pa je pošten delavec? Pošten delavec je, ki opravlja svoje delo pod poštenim imenom s preudarkom, da tudi njegov sosed ali prijatelj je deležen poštenega dela in poštenega življenja in tak delavec tudi največ producira in tudi podjetnikom stori dosti dobička, pa še niso zadovoljni s poštenimi delavci.

Pa še stavkokaza poglejmo bolj od blizu. Stavkokaz je oseba, ki se v normalnih časih izogiblje poštenega dela in se preseljuje iz kraja v kraj. Saj se mora, ker podjetniki izprevidijo, da za njih žepe ne stori nič dobrega, zato ga odslove, ker imajo poštene delavce v svojih podjetjih. Ali ko pride pa do stavke, tedaj so take osebe priljubljene in spoštovane pri podjetnikih in čeprav imajo malo produkcije, veliko dela in velike stroške z njimi, samo da bi uničili delavske organizacije, ki se bojujejo za obstoj organizacij in delavskih pravic. Tukaj na Wyanu ima družba dosti pretepačev, toliko, da prideta dva na enega stavkarja ali piketa. Odmerjeno je tako po šerifu iz Greensburga. Prostori so za stavkovno stražo in na vsakem prostoru smeta biti po dva piketa, a ne več kakor vseh skupaj 10 in še ti smo tako zastraženi, kakor bi bili obsojeni na smrt. In še ni dosti kompanijskih gardistov, zato pridejo še državni policaji, oboroženi z revolverji, puškami in udrihači ter municijo, da se samo glava uvidi izpod orožja, in vse to za par stavkarjev. V resnici moramo biti strašni bojevniki, ker se cela vrsta pobojnikov premika pred našimi mirnimi piketi. Tudi en član našega društva št. 340 S. N. P. J., Lovrenc Federič, se je pridružil k stavkokazom, zato se bo ravnalo z njim po pravilih. V bolezni in nesreči se mu ne bo treba obračati na nas, kakor lansko leto, ki je dobil $186 podpore od S. N. P. J.

Tukajšnji stavkokazi še ne producirajo premoga po velikem številu stavkokazov, kakor pa če so zaposleni izučeni in pošteni premogarji. Zato rojaki, pristopajte k U. M. W. of A. Združimo se, da bomo lahko prijeli izkoriščevalce za kosmata ušesa in dobili bomo kar zahtevamo in zmaga bo naša. To ne bo koristilo samo nam, ampak tudi drugim delavcem širom Amerike.

Bratski pozdrav zavednim premogarjem. — **Stavkar.**

Železna volja pomaga Lindberghu do uspeha

Mladi avijatik ima tudi potrpežljivost iz jekla. Bil je že večkrat v smrtni nevarnosti, a je vse premagal.

Chicago. — Charles A. Lindbergh, ki je v tem momentu (v soboto zjutraj) nekje nad sredino severnega Atlantičnega oceana, leteč sam samcat proti Parizu brez prestanka, je fant železne volje, jeklene potrpežljivosti in ledene hladnokrvnosti. To so njegova glavna svojstva, v katerih je zapisan njegov ves dosedanji uspeh. Kot letalec ima že štiri leta izkušnje in v teh letih je izvršil že toliko drznih činov, da se je naravnost čuditi, da je še živ in zdrav. Vsled tega so mu njegovi letalski tovariši dali pridevek "Letajoči bedak" in "Srečni Čarli". Oboje mu dobro pristoja — kajti čimbolj je drzovit in vrtoglav, toliko več sreče ima.

Čarli je bil rojen v Minnesoti in je švedskega pokoljenja. Njegova mati je v Detroitu učiteljica na srednji tehniški šoli. Očeta nima več. Že mlad se je potepal po raznih krajih Srednjega zapada in zablodil je tudi v armado kot prostovoljec. V letu 1922 se je lotil avijatike. Njegovo prvo delo v zraku je bilo, da je skočil iz aeroplana na tla s pomočjo padalnika (parašut) in malo je manjkalo, da se ni ubil, ker so se mu noge zapletle v vrvi padalnika. Njegov učitelj letalstva pravi, če je bilo treba narediti kaj novega ali zelo nevarnega, je bil Lindbergh, ki je to naredil in vselej z uspehom. Avijatiško šolo je izvršil v St. Louisu in potem je pilotiral poštno letalo med Chicagom in Kalifornijo. To je delo opravljal čez tri leta s čudovito uspešnostjo in z nebrojnimi vratolomnimi čini. Enkrat mu je vihar v temni noči zanesel letalo kakih sto milj od linije, ko je že bil blizu Chicaga. Bojeval se je z vetrom toliko časa, da mu je zmanjkalo gazolina, nato pa je v temi skočil s padalnikom v koruzno polje blizu La Salla, Ill. Na svojih poletih je dostikrat bil 48 ur nepretrgoma v zraku.

Letalo, s katerim je poletel v Pariz, je Ryanov monoplan (z enim krilom ali krovom) z Wright-Whirlwind motorjem. Sedež, na katerem se nahaja, je popolnoma zaprt, tako da ne more gledati ne naprej ne nazaj, pač pa ima periskop za opazovanje okolice. Na sedežu ni prostora za drugega človeka. Lindbergh je vedno sam na svojih zračnih potih.

Polet iz New Yorka v Pariz je preračunan na 40 ur. Ves ta čas mora sedeti z odprtimi očmi, ki so vprte na kompas in na druga kazala pred njim, deloma pa mora gledati skozi periskop. Desna roka neprestano drži kontrolno držalo, noge pa počivajo na krmilni "bari". Tako sedeti v eni poziciji na tresočem se sedežu in poslušati hreščanje motorja nepretrgoma 40 ur more res le človek, ki ima živce iz jekla. Spanec ga ne sme zajeti niti eno minuto in kadar kaj popije ali prigrizne, stori to gredoč, ne da bi spustil kontrolno držalo.

Lindbergh je v petek zvečer ob sedmih dospel do St. Johnsa na skrajnem koncu Newfoundlandije. Naredil je prvih 1200 milj poleta. Ves ta čas je letel kakih sto milj od brega. Nad St. Johnson pa je obrnil "Spirit of St. Louis" (tako je krstil svoje letalo) naravnost proti vzhodu in izginil nad morjem. Vreme je bilo ves čas ugodno. Letalo je rezalo zrak povprečno 105 milj na uro.

"MORALNA PREPOVED" JE ZA PODJETNIŠTVO.

Zadeva tiskarskih delavcev v Whitovi tiskarni se bo šele danes obravnavala na sodišču.

Chicago, Ill. — Mesec star izpor tiskarskih delavcev v Whitovi (preje Reganovi) tiskarni je prešel v novo fazo sodnijskega preprečevanja ob času sporov v industriji. Izprtih je tri sto tiskarskih in knjigoveških delavcev. V veljavi je zdaj takozvana moralna sodnijska prepoved.

Napravljen je bil sporazum, da se o trajni sodnijski prepovedi razpravlja šele 23. maja na sodišču sodnika Carpenterja. Ako pa pride v tem času do nasilstev, tedaj stopi v veljavo začasna sodnijska prepoved, ki jo je izdal sodnik James H. Wilkerson.

Unijski delavci se ne morejo ganiti. Če bi mirno prigovarjali organiziranim delavcem, da naj opuste stavkokaštvo, tedaj bi se kmalu našli pobojniki, v službi podjetnikov, ki zagovarjajo odprto delavnico in bi provocirali nasilje. Zgodilo bi se, da bi takoj stopila v veljavo začasna sodnijska prepoved sodnika Wilkersona. Tako so delavci primorani čakati na sodnijsko obravnavo pred zveznim sodnikom Carpenterjem, da jim bo mogoče agitirati za unijo z mirnimi sredstvi.

Izpor je pričel dne 18. aprila, ker je tvrdka povišala tedenske delavne ure s 44 na osem in štirideset. S tem je prelomila pogodbo. Bila je 30 let unijska tvrdka.

RAZNO

Naraščanje prebivalstva v sovjetski Rusiji. Pred nekaj tedni smo navedli nekaj statističnih podatkov o številu prebivalstva sovjetske Rusije. V naslednjem prinašamo nekoliko podrobnosti. Leta 1913. je znašal prirastek prebivalstva 183 ljudi na 10,000 prebivalcev, leta 1924. 178, 1925. pa 221. Pred vojno, v letih 1908. do 1913., se je rusko prebivalstvo množilo v razmeru 161:10,000. Po vojni je jelo število porok naraščati: doseglo je leta 1922. 132 na 10,000 ljudi, napram 81 v letih 1911. do 1913. Leta 1925. pa je to število padlo na 91. Število porodov fluktuira vzporedno z razmerjem sklenjenih zakonov; vendar se opaža, da od leta 1925. število porodov stalno narašča. Čeprav je število porok l. 1925. padlo, se je narodilo tega leta 414 otrok na 10,000 prebivalcev napram 447 v letih 1908. do 1912. Smrtnih primerov je po vojni razmeroma manj kakor pred vojno. Pred vojno je znašala mortaliteta v Rusiji 272 promilj, leta 1925. pa le 221. V sovjetski Rusiji je danes 150 do 170,000 tujcev, ki so se tam za stalno naselili. Kakor kaže statistika, število naturalizacij od leta do leta narašča.

ŽARKOMET

Vse je v redu.

Kdor redno čita kapitalistične dnevnike (ameriške), je lahko že opazil, da grdi boljševiki še niso obdolženi, da so oni zakrivili povodenj v Misisipiški dolini. Niti ne bodo. Ker so večinoma zamorski farmarji prizadeti, je čisto vseeno kdo je kriv: Bog, bolhe ali boljševiki.

* * *

Nekateri ljudje se rodijo po smrti . . .

Bil je zidar, ki je mislil, da je treba najprej postaviti streho in potem zidati od zgoraj navzdol. K sreči ni zapustil ne hčere ne sina . . .

* * *

V Ženevi se ženijo

Ženevska "ohcet" bo kmalu končana. In potem pridejo medeni tedni — pa ne za ženine.

* * *

Avijatika v zibki.

Dokler letalci še čakajo na milost lepega vremena, je letalstvo še vedno otroška igrača. Vlaki in parniki ne čakajo več na lepo vreme.

* * *

Glejte, glejte!

Kulidž in Kellogg sta priznala Kemala in njegovo turško republiko. Kemal ni krištjan niti demokrat. Njegova vlada je zavrgla vsako vero. Kemal je prišel na krmilo s silo. S čim je Kemal zaslužil Kulidževo priznanje? Ohranil je svetost privatne lastnine! To je oni Alah, ki ga molijo vsi pravoverni.

* * *

Glas starega vdovca.

Stari vdovec iz Springfielda, Ill., pravi v Žarkometu, da so vdovci norci, če se znova oženijo. Niso vsi vdovci enaki. Nekateri so vdovci, ker jim žene umrejo, toda naš France je vdovec radi tega, ker mu je žena dala "abšit" — in jaz ji ne zamerim, kajti storil bi isto, če bi bil ženska. Zatorej, France, le pusti pri miru stare vdovce. Če si boš preveč belil glavo zastran starih vdovcev, se bojim, da bo glava povsod taka kot je na vrhu. — Star puščavnik, Springfield, Ill.

* * *

In taki hočejo imeti mir!

Dragi Žarkomet! Ali si posvetil v nedeljo 22. maja na St. Clair cesto? Ako si, si lahko videl naše Collinwoodčane, kako so prihuljeno korakali za katoliško zastavo. To so člani društva S. N. P. J., društva, pri katerem je vedno nemir — edinega društva S. N. P. J. v vsem clevelandskem okolišu, ki je šlo delat štafažo cerkvenjakom. Seveda so to člani, ki ne znajo čitati pravil. In če jim poveš v obraz, da so nož, ki reže na dve strani, se bodo odrezali, da nimajo nič opraviti s cerkvijo. Lepi člani! — Collinwoodski Strigelj.

* * *

Da se ne pozabi.

Rudarji so še vedno izprti.

* * *

Iz krtačarske družine.

Dragi Krtačar! Praviš, da mi nisi nevoščljiv zaradi Ježa in naj mu jaz zastavim, nakar bo menda bolj zadovoljen. Jaz pa tebi in Krtačici stavim novo uganko, in če jo pravilno rešita, bo Jež gotovo tako dober, da ti odpusti, ker si ga odpodil iz naše kompanije. Kdaj so človeške oči najlepše? Na razpolago je tudi Ježu. Če je že kdaj imel lepe oči, jo gotovo reši. Pozdrav.—Bodeča roža iz Clevelanda.

* * *

Nova uganka za Ježa.

Dragi Jež! Kakor vidiš ti Krtačar še ne da miru in mene naganja, naj ti zastavim uganko, ker se mu menda kolca po tebi. Zato bodi tako dober in pravilno reši tole uganko: Zakaj je fajmošter s cerkvenega turna na kukalo gledal na nas dekleta, ko smo se kopale v Savi? — Želim, da jo pravilno rešiš, da ne pojde krtačarska kompanija v Žarkometov koš.— Bodeča roža iz Clevelanda.

K. T. B.

Politični pregled po Jugoslaviji

ITALIJANSKI IMPERIJALISTIČNI NAČRTI.

(Izvirno Prosveti.)

Ahmed begova vojska v Albaniji je pod italijansko vrhovno komando. Z največjo naglico se gradijo ceste proti jugoslovanski meji. Albanija je postala en sam vojaški lager, ki pripravlja vse za vpad v Makedonijo, srce balkanskega polotoka. Ker vse do Vardarja živijo Albanci, ki jih je v Jugoslaviji do pol milijona, lahko Italija oziroma njen vazal Albanija porabi vsak ugoden trenutek, da "osvobodi" kosovske Arnavte, da začne z vojno. S proširjenjem Albanije do Vardarja bi dobil italijanski imperializem silen strategičen položaj, ki bi mu dovoljeval diktirati trgovske gospodarske in politične smernice vsem štirim balkanskim državam. Tak je dogovor med kosovsko-arbanaškim komitetom in voditelji fašizma.

Čim bo Albanija razširjena do Vardarja, bo skušala Italija stvoriti novo vazalno državico — Makedonijo. Dogovor med bolgarsko makedonskim komitetom, med Protogerovom in agenti fašizma, je v tem oziru že perfekten. Protogerova akcija se podpira o fašizma finančno in moralno. Ta akcija bo tudi uspela, ako se bo nadaljevala brezumna reakcionarna politika belgrajske klike v Makedoniji.

V taki situaciji je popolnoma jasno, da je za Jugoslavijo najboljša obramba zadovoljno ljudstvo. Da bi pa narodi in ljudstvo v Jugoslaviji bili zadovoljni, je neobhodno potrebno, dati jim svobode, samoupravo in voditi napredno smiselno gospodarsko politiko, ki bo razvila poljedelstvo in vse druge panoge gospodarstva.

Toda belgrajska kapitalistična klika vidi samo današnje interese. Ona želi čim več nagrabiti. Ako pride vojna, bomo zopet grabili, ako pride polom, tretje Kosovo — pa bomo šli z nagrablenim v Pariz. Tako misli klika in stiska reakcionarne centralistične vajeti.

Dalje proti severu obsegajo imperialistični načrti Italije restavracijo črnogorske monarhije v personalni uniji z Italijo. V ta namen imajo fašisti v rezervi nezadovoljne črnogorske monarhistične emigrante, ki bi v slučaju vojne stopili v akcijo.

Dalmacijo, Hrvaško Primorje in Slovenijo hočejo italijanski fašisti spremeniti v posebno ilirsko državo pod protektoratom Italije. Preko Slovenije bi dobili direktno zvezo z madžarskimi fašisti, s katerimi so interesno zvezani. Cena za pomoč bi bila, da v slučaju uspešne vojne Madžarska dobi Banat in Bačko.

Hortyjeva Madžarska se temeljito pripravlja na vojne konflikte. Vsepovsod so tajne formacije strelskih društev, ki jim načelujejo bivši oficirji. Čeprav bi ne smela držati večje vojske, računajo, da Madžarska vsak čas lahko postavi na bojišče pol miljona dobro oborožene vojske, kar bi značilo precejšno pomoč Italiji v slučaju vojne.

Istotako hoče Madžarska v najkrajšem času postaviti na ogrski prestol habsburškega kralja. Računajo, da bo neutko ljudstvo v deželah bivše Avstro-ogrske monarhije pod Habsburgom videlo pričetek restavracije te velesile in verovalo še bolj kot danes, da bodo nasledstvene države razpadle. Taka politika je bila neoficijelno zgovorjena in sklenjena v Rimu ob priliki nedavnega poseta grofa Bethlena pri Mussoliniju.

Isto politiko zasleduje bolgarska fašistična vlada, ki se je dokopala do oblasti s pomočjo puča, v potokih krvi delavcev in kmetov. Ta buržoazija misli samo na politiko revanša ter z veseljem pozdravlja imperijalistične načrte Italije na Balkanu. Vladajoči kapitalisti so pripravljeni služiti vsakemu imperializmu, kot so to delali za časa vojne, samo, da jim ti imperialisti pomagajo držati pod knuto in izkoriščati bolgarske delavce in kmete. Oni dobro vedo, da bi jih delavci in kmetje vrgli s prestola, ki plava v delavski in kmečki krvi, ako ne bi ta prestol podpiral inozemski imperijalizem s pomočjo raznih posojil in s pripravlajnjem nove vojne.

Zato izjavlja sedajni ministerski predsednik v Bolgariji, da še ni čas za zvezo balkanskih narodov . . . ! Da italijanska politika ni nevarna balkanskim narodom . . . ! Obenem pa se Bolgarija kot Madžarska mrzlično oborožujeta . . . ! Bolgarska buržoazija izdatno podpira bolgarsko-makedonski komitet, ki organizira komitaške vpade v Makedonijo . . . !

Namen je jasen: čim bi bila ugodna politična situacija, bi začeli albansko-bolgarski komitaši oboroženo akcijo v Makedoniji, ki bi vznemirila albansko-bolgarsko prebivalstvo, razrušila pota in komunikacije ter onemogočila vsako obrambo mej jugoslovanski oziroma srbski vojski.

V Ceršaku je utonil v Murl tovarniški delavec Matej Kukec. Njegovega trupla še niso našli.

Žrtev dela. Dne. 3. maja se je smrtno ponesrečil 64 let star delavec Jože Krajnc iz Laškega. Spravljali so les po neki drči v Harjah, pa ga je pri tem izpodbil hlod in ga potisnil s tako silo v prsni koš, da je obležal nezavesten. Že med prevozom je nesrečnež podlegel težkim poškodbam. Pred dvema letoma se je na istem kraju in na enak način smrtno ponesrečil tudi njegov brat.

Jakob Aljaž, znani župnik na Dovjah in eden največjih slovenskih turistov je 4. maja umrl v starosti 82 let.

Kinogledališča v krizi. Prve dni maja so v Zagrebu zborovali lastniki kinematografov v Jugoslaviji. Kinogledališča so namreč v veliki krizi vsled gospodarske depresije in davčnih bremen. Lastniki so izjavili, da morajo gledališča zapreti, če ne dobe olajšav.

Ljubavna tragedija. Ljubljana postaja zadnje čase bogata na raznih ljubavnih tragedijah, nesrečah in samomorih. Dne 2. maja je na Vodnikovi cesti v Sp. Šiški 25letni šofer Hugo Hudovernik pognal krogle v glavo 16letni šivilji Sidoniji Kramar, nakar je ustrelil sebe v sence. Hudovernik je umrl nekaj ur pozneje v bolnišnici, deklica je pa še pri življenju in upajo, da ostane. Vzrok je, ker je dekle odklonilo njegovo ljubezen.

IZ PRIMORJA

Fašistična čitalnica. Iz Kanala poročajo, da so otvorili fašistično čitalnico, namenjeno delavcem bližnjih tvornic. Dvorana jim je na razpolago vsak večer, trikrat na teden se izposojajo knjige. Knjižnica jih ima tisoč, pa same take, ki so primerne za "kulturno propagando" med delavstvom. Tudi v sportnem oziru se je pričelo skrbeti za delavce.

V ladjedelnici v Tržiču se je znižala delavcem plača že zelo občutno. Navaden delavec zasluži na dan do L 13.25. Delavec porabi na dan za revno hrano L 650, za sobo na teden 12 L, za bolniško blagajno L6, za liktorsko posojilo plačuje L3, za sindikalno članarino L 0.60 in včasih pridejo še drugi odtegljaji in tako mu ostane koncem tedna malo ali nič. Ravnatelsjtvo odpušča slovenske domače delavce, na novo sprejmejo le malokaterega, ozirajo se le na one, ki so se vrnili iz vojaške službe pa so bili v ladjedelnici že prej zaposleni.

Odšel je iz Ajdovščine v Jugoslavijo bivši tamošnji občinski tajnik Rudolf Kolavčič.

Velik požar na Reki. Štiri velika skladišča na prostoru ulice XX. Settembre do vojašnice pri Sv. Vidu je zajel velik ogenj. Nevarnost je bila za cel del mesta velika, k sreči ni bilo vetra in še k večji sreči so prihiteli na pomoč ognjegasci s Sušaka, ki so rešili Reko pred požarom, ki se je vedno bolj širil. Reško ognjegasno društvo ni za nič. Rečani so se javno zahvaljevali ognjegascem s Sušaka, ki so jih obvarovali pred grozečo škodo.

Kruh iz soje. Moke ni, kruha ni . . . išče se pomoč pri soji. Nedavno smo poročali, da se bodo vršili poskusi s sojevo moko za izdemvanje kruha. Ta moka bi se primešala pšenični. V Rimu je zborovala komisija, ki proučuje pridelovanje soje v Italiji.

Rimski orel in križ. Tržaški fašistični tajnik Kobol je na svojem zadnjem posetu kraških fašistov v Tomaju razlagal, kako sta se svoj čas dvignila rimski orel in križ, da si prisvojita svet. Sedaj podpira katoličanstvo fašizem in drugorodno prebivalstvo, ki je katoliško, se ga lahko s simpatijo oklepa. Tomajski župnik Kjuder je govoril s Kobolom o potrebi cerkvenih poprav in novih zvonov. Kobol mu je obljubil svojo pomoč. Dokler se župnik Kjuder ni udeleževal fašističnih prireditev, se ga grdo zmerjali po tržaškem "Popolu". Kobol pa je sedaj spoštljivo pozdravil tomajskega župnika Kjudra in "Popolo" ga imenuje "egregio prelato" . . .

Kako izterjujejo davke. V veži občinskega urada pri Sv. Luciji sprejemata vsaka dva meseca dva izterjevalca iz Tolmina davke. Ljudje pridejo tudi iz zelo oddaljenih krajev. Le počasi gre delo izpod rok tolminskima gospodoma in tako morajo nekateri davkoplačevalci prebit cel ljubi dan pri Sv. Luciji, doma pa delo stoji. Pripeti se celo da čaka človek od zore do mraka, pa ne opravi nič. Ako gre drugi dan v Tolmin plačat svoj davek, mora odšteti še štiriodstotno globo in ozmerjajo ga, da nalašč ni hotel storiti svojo dolžnost prejšnji dan. Davkoplačevalci prosijo, da bi se pobiranje uredilo tako, da bi mogli vsi v kratkem času plačati, pa je vse zaman.

Pretep med dvema italijanskima odvetnikoma v goriški sodni dvorani. Pri neki civilni razpravi na sodišču v Gorici sta se hudo sporekla odvetnika dr. Mengghi in dr. Miagostovich. Oba gospoda spadata v vrsto ljudi, ki so prišli v Gorico po vojni iskat dobrega kruha. Menghi je regnicolo, Miagostovich pa Dalmatinec, kateremu bolje prija vloga odrešenca v Gorici, kakor pa neodrešenca v Dalmaciji. Goričani gledajo te tujce precej po strani. Sedaj se zgražajo nad njimi in obdelujejo one, ki se zatekajo k negoriškim italijanskim odvetnikom z izdajalci goriškega italijanstva. V sodni dvorani se je zakadil dr. Menghi v dr. Miagostovicha, regnikolo je torej napadel Dalmatinca, s palico ga je nažgal, Dalmatinec je reagiral, toda zmagal je Menghi kakor je zmagala armada tam pri Vittoriu Venetu. Razgreta italijanska odvetnika se bosta menda dvobojevala s sabljami, če bo dovolj poguma . . . Corraggio, paura non manca!

V Postojni je po aneksiji prebivalstvo narastlo za poldrugi tisoč. Primanjkuje stanovanj. Zadnja leta je bilo zgrajenih 40 hiš, sedaj se pričakuje s strani občine akcija za gradbo večjega števila malih hiš.

Radi tihotapstva s saharinom in tobakom je bil pred sodiščem v Gorici 31letni Blaž Vidonik iz Koroške obsojen na 3 mesece zapora in 1205 lir globe.

Vse je zadovoljno s podeštati. Po celi deželi kar vriskajo veselja, da je Mussolini uničil občinsko samoupravo in poslal med ljdstvo podeštate. Takega mnenja je namreč fašistično glasilo v Trstu, ki prepeva slavo podeštatom, dočim se deželani s strahom vprašujejo, kako bodo mogli vzdrževati novo podeštatsko upravo. Vse polno uradništva in uslužbenstva; kjer je bila prej ena oseba uslužbena, sta sedaj dve ali pa tri, občinski proračuni segajo v fantastične višine. Vse tuje v občinskem uradu, strahovanje domačinov, nove davščine, ceste vedno slabše, to so ogromne dobrote fašistične občinske uprave. Slovenci čutijo kako so se usedli med nje tujci z nalogo, da jih polagoma preženejo z njihove rodne grude.

Agitirajte za "Prosveto"!

Henri Bordeaux:

VRNITEV S PLESA

Roger Damblave se je pred vojno največ ukvarjal z golfom in tenisom. Med vojno je bil častnik pri tankih in se je častno vedel. Poleti 1918 se je poročil z Mary Puygarde. Takrat je bilo njemu 28 let, njej pa 23. Ona je bila izmed najboljših igralk tenisa, predno je postala prostovoljna sestra Rdečega križa v eni najbolj "chic" bolnišnic v Parizu.

Kmalu potem, ko so sklenili premirje, sta dobila otroka. Bila sta zelo bogata. Imela sta veliko, elegantno opremljeno hišo v Fochevi aveniji.

Vsak večer sta preživela izven doma. Nikoli se nista vrnila domov pred drugo ali tretjo uro zjutraj. Hotela sta se, tako sta govorila, s plesom odškodovati za izgubljeni čas, to je, za vojno.

Nekega dne sta se po naključju vrnila pred polnočjo. Gospa Damblave je, kakor po navadi, preden je odložila klobuk in plašč, stopila v otroško sobo, da vidi, kako dete spi. A hip nato je vsa preplašena planila ven in glasno zaklicala:

— Roger! Roger! Nikogar ni!

Roger, ki se je že slačil, toda kar ni mogel verjeti. Ironično je dejal:

— Kaj se pravi, da nikogar ni? Kje pa je Gaston?

— Ni ga!

— Vendar ni sam odšel?

— Menda z dojiljo!

— Pojdi! Obadva bosta pri Zofiji.

Toda sobarice Zofije tudi ni bila doma. Njena postelja je bila prav tako nedotaknjena, kakor dojiljina. Pozvonila sta v kuhinji in v skrajni napetosti čakala nekaj minut. Nihče ni prišel. Roger je nervozno odšel po stopnicah in krenil preko vrta, pogledat v garažo, ali ni služinčad morda pri šoferju. Šofer Jožef, ki ju je bil pravkar pripeljal domov, je stal pred garažo in je zlovoljno dejal Rogerju:

— Gospod, žalostni časi so to. Moja žena se ponoči potepa okoli.

— Kuharice tudi ni, je odgovoril Roger. Jožef, pojdiva vprašat vratarja.

Pri vratarju sta našlo gospo Damblave objokano in vso obupano. Vratar, ki ga je bila pravkar zbudila, je osorno odgovarjal na njena vprašanja, češ da nikakor ni odgovoren za to, kaj se godi v hiši.

— Saj je vendar sobota zvečer! je dodal prepričevalno.

— Res, je pritrdil gospod Damblave. Toda kaj nam to mar?

— Gospod, vsako soboto zvečer odidejo vsi posli in nihče ne ostane doma.

— Kam gredo?

— Ne vem. V neki "dancing" na Wagramski aveniji.

— Izborno! je vzkliknil gospod Damblave, kakor bi se veselil tega dogodka. Obrnil se je k šoferju, rekoč:

— Pripeljite spet voz iz garaže. Popeljemo se v Wagramsko avenijo. Ustavljali se boste pri vseh dancingih zaporedoma.

— Toda, gospod, saj jih je cela vrsta.

— Kaj za to!

— Mislila sem, da pojdemo na policijo, se je začudila gospa Damblave.

— Policija nikoli ničesar ne najde, je odločno odgovoril Roger, ki je postajal v očeh svoje soproge nekakšen Sherlock Holmes.

Na Wagramski aveniji so brez uspeha pregledali dve ali tri nočna plesišča. Služkinj je bilo tu mnogo, a brez otrok.

— Vidiš? je dejala Mary, ki je znova začela obupavati. Kako si moreš misliti, da je dojilja vzela otroka seboj na tak kraj? Ugrabili so nam ga! Oj, Gaston! Moj ubogi mali Gaston!

Zjokala se je in začela soprogu očitati večno ponočevanje, kakor da bi jo bil on silil k temu. Med tem se je bil avtomobil čez petdeset metrov zopet ustavil ob robu pločnika. Mnogoštevilne električne žarnice v raznih barvah so naznanjale zabavišče. Gospod in gospoda Damblave sta plačala vstopnino in vstopila na plesišče. Iz sosednje sobe pa sta v svoje največje začudenje začula otroško kričanje.

— Gaston! je vzkliknila Mary in odprla vratą sobe. Roger je stopil za njo. Nudil se jima je kar neverjeten prizor. Na žimnicah in preprogah se je valjalo kakih dvajset majhnih otrok. Nekateri so mirno spali, drugi so se igrali s pajaci in lutkami, tretji so jokali in kričali. Pazila je nanje dama z globoko izrezano svetlo bluzo, ki je takoj stopila k prišlecema in vprašala:

— Katero številko, prosim?

Med tem je bila gospa Damblave pregledala deco in našla svojega Gastona. Vzneseno ga je poljubljala in pritiskala na srce. Jokala je, a to pot od veselja. Toda strežnica jo je pri tem hladno prekinila, rekoč:

— Kakšno številko!

— Kakšno številko? je vzkliknil Roger.

— Garderobno številko. Brez številke ne dobite otroka. Kakor vidite, ima ta št. 15. Ali imate št. 15?

Gospod Damblave jo je hotel osorno odriniti in je dejal:

— Pustite naju pri miru s svojo številko! To je naše dete, ki smo ga iskali in našli.

— Če je to vaše dete, dajte mi številko.

Ker se je izkazalo, da hočeta Roger in njegova soproga s silo odnesti Gastona, je strežnica odprla vrata v plesno dvorano in zavpila na ves glas:

— Številko 15 mi hočejo ukrasti!

Na ta klic so tri ženske sredi živahnega tanca ostavile svoje kavalire in pridrle v garderobo. Bile so dojilja, sobarica in kuharica. Prihitele so številki 15 na pomoč in so se nepričakovano znašle pred gospodom in gospo Damblave. Ta, stiskaje sina na svoje dekoltirano srce, je divje vzrojila:

— Tako ga varujete! Odpuščam vas vse tri!

Izprva niso vedele, kaj bi delale. Nazadnje je odgovorila kuharica, ki je bila najbolj pogumna:

— Saj ste videli, milostljiva da je bil v dobrih rokah.

— Seveda!

— Dokaz, da ga niste mogli vzeti, čeprav ste ga hoteli. Milostiva morda ne veste, da je to prvovrsten lokal.

— Seveda! je vzkliknil Roger

— Gotovo! Ima garderobo za otroke s številkami, kakor pri soarejah visoke družbe.

— In kolikokrat ste že naredili tako? je vprašal Roger.

— Vsako soboto.

— Vsako soboto je bil moj sin tu? je ogorčeno vzkliknila gospa Damblave.

— Odložili so ga v garderobi je dodal njen soprog, kakor dežnik ali palico.

— O, mnogo skrbneje! je ugovarjala dojilja.

Sobarica pa je dodala:

— Milostiva gospa in gospod sta šla redno vsak večer z doma in sta pustila Gastona samega. Mi smo pa šli vsak teden samo enkrat z doma in smo vedno vzeli Gastona seboj.

Vsa družba se je vrnila domov. Spotoma se je pa gospa Damblave premislila, zakaj vedela je, kakšen križ je z novo služinčadjo. Postavila je tale pogoj:

— V soboto zvečer bom ostala pri Gastonu jaz s svojim soprogom, za ostale dni mi pa morate obljubiti, da ne pojdete z doma.

Ker so služkinje to obljubile se je vse srečno končalo. To je pa tudi vzrok, da gospod in gospa Damblave od tistih dob nikoli ne sprejmeta povabila za soboto zvečer.

(Iz francoščine P. V. B.)

Oproščen umora, ki ga je izvršil radi časti svoje sestre.

Chicago, 21. maja. — Včeraj je porota na kriminalni sodnji oprostila Josepha Costella iz 536 W. 51. ceste, ki je do smrti ustrelil Jerry Collinsa, radi izdajstva Costelloveje sestre Marije. Mati Josepha, njegov brat ter dve sestri, ki so bili navzoči, so plakali od veselja; on se je porotnikom zahvalil vsakemu posebej.

Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Andrej Bogataj:

IZPOD PLASTI

(Dalje.)

V topi bolesti lazi okrog, vse mu postaja tuje brezbarveno, v solnčnem svitu gleda mrak, vidi ljudi v pogovoru in smehu, a zdeso mu brezčutni kakor avtomati. Prihaja med znance, pri pozdravu se skuša nasmehniti, a obraz se mu skremži, oči se mu povesijo; znanci se spogledavajo med seboj, se mu izogibajo, se pomenkujejo in se mu posmehujejo. Včasih mu prileti na uho simpatična beseda ali sočuten pogled, dozdeva se mu, da si izražajo sočustva le v lastno naslado. Čuti se izobčenega, á duh mu je premočan, da bi se uklonil in tožil o svoji usodi; edina uteha so mu še otroci.

Družina mu narašča, da primanjkuje na vseh koncih in krajih, neprilik in nezgod vedno več, skrb in žalost mu razjedata zdravje in moči mu slabe.

Iz omotice se prebuja, sluti o nesreči, a ni še pri polni zavesti; govori, kar mu je najglobejše utisnjeno v dušo, počasi se zaveda, vpraša ima li roko zelo poškodovano. Svest si je v tem, da mu je niso odvzeli, saj jo čuti, za nohti ga skeli. Dozdeva se mu, da mu je rekel zdravnik, da mu jo morajo odvzeti, ne upa si premakniti, ne ozreti se po roki; išče ti v očeh odgovara in razmišlja. Ko pronajde, kaj je resnico, ne more verjati, saj čuti bolesti cele roke. A roke ni, odvzeli so mu jo. Agonija mu je nepopisna, zopet in zopet se hoče prevarjti, a okoliščine mu prejasno pričajo. Grozno toži in prosi smrti, telesne bolesti ga dramijo, da ne zblazni. Utrujenost ga nekoliko pomiri, zamisli se, roko hoče potipati, prsti ga skele, ve kje bi mogla ležati, a ni je. Jasna mu je neizprosna resnica. Čuti, da ga objemlje postelja: zave se zopet, prosi spanja, kliče smrti, ali neče ga rešiti: priča mora biti svoji žalostni usodi. Polagoma mu prihaja spanec malo na pomoč, prebudi se, čuti roko, a predobro ve, da je ni. Agonija se ponavlja, misli na družino, otroke. Da bi bil sam! Gledati bo moral poleg svoje še drugih nesrečo. Na mesto v oporo jim bo še v trpljenje. Počasi se mu zaceli rana, odpuste ga iz bolnišnice, domov mora, k družini. Ko bi vsaj ne bilo treba. Skozi leta čuti roko, v sanjah deluje z njo, prebudi se, ni je. Sunkovite bolečine ga spremljajo, ga bude v nočeh in mu pričajo nesrečo."

"Elica, tebi se ne sme zameriti sentimentalnost, ker ženska včasih rada malo miluje. Sentimentalnost je lepa lastnost, pa se zelo rada maščuje nad onim, kateri se ji preveč udaja, da, vsled tega pozablja na se. Sreča je navadno onim bolj mila, kateri se vržejo v metež in skušajo premagati težkoče. Pogoj življenju je stremljenje; navadno uspevajo le oni, kateri so močnejši, spretnejši ali prilagodljivejši.

Profesor, ali bi ne pomenile besede brutalnejši, zvitejši ali zavratnejši ravno isto. V naravi se ne vprašuje, kaj je plemenito ali brutalno, temveč kako se preživljati in rasti. Ljudje smo sočutna bitja, radi blažimo trpljenje, ga omejujemo, a odpraviti ga ne moremo.

Rastlina živi, raste in čuti. Živali žive, rastejo, čutijo in mislijo. Med te smo vključeni tudi mi. Kadar hodimo, sedimo ali ležimo v travi, povzročamo nekaj bolesti. Pri obedu nam gre v slast tečna pečenka, in niti na misel nam pride, da bi si grenili slast s sočustvovanjem. Življenje raste na življenju in le na račun bližnjega sta mogoča obstoj in porast. Tolpa volkov zasleduje jelena, kateri v skrajni sili napenja moči, da bi izbegnil pred ostrimi zobmi lačnih volkov. Jelen si je razvil bistre noge, da izbega napadalcem. Za pridobivanje hrane mu ni treba brahijalnosti, kajti hrani se z rastlinstvom.

Človek v pradobi ni bil najprikladnejši za izbegovanje, niti za napadanje. Na drevju mu je bilo najvarnejše domovanje. Glavna hrana mu je bil sadež, izropaval je gnezda, se hranil z jajci in tudi mladiči so mu gotovo dobro teknili. Dasiravno so mu tudi na drevju sledili preganjalci, je vendar najlažje izbegal z drevesa na drugo. Ko mu je sledila velika mačka, se je na begu pred njo zazibal na veji, da si je pomagal pri skoku, in ko je odletel z nje, je veja z zamahom nazaj zadržala napadalca, včasih tudi odbila z drevesa. Ko ga je zalotila zver dremajočega med rogovilami, se mu je posrečilo jo odpahniti od sebe, da je padla z drevesa, gledavši jo, ko se je na tleh zvijala vsa polomljena, se ji je smejal, da je odmevalo in v dobrem razpoloženju zgrabil za bližnjo vejo, jo stresel s tako silo, da jo je odlomil, jo odpahnil od sebe. Posrečilo se mu je, da je zadel zver pod seboj in jo ubil. Vedno prakitčnejši je bil, uporabljal veje, polagoma se je privadil držati jo v roki in odbijati ž njo vedno uspešnejše v boju za obstanek. Vzljubilo se mu je na sprehod po trati, a zalotila ga je zver in med neizogibno borbo mu je prišel kamen v roko. Zamahnil je z njim in premagal zver. Privadil se je dvoje orožij, s časom upletel kamen v vejo in iznašel najmogočnejše človeško orožje ali orodje.

V mrzlih časih drevje ni moglo dati človeku toplega pribežališča, poiskati si je moral votlino. Hrano si je moral pridobivati z orožjem in, ako mu ni prišla na proti, poiskati jo je moral in pri tem izpoznaval sile in lastnosti soživali, jih premagoval, krotil od uspeha do uspeha. Na uspehih se je učil, jih spoznaval in se povzpel v sedanjost, ko še vedno spoznava novosti ter se jim privaja. Živeti se je privadil v grupah, razvil si je jezik, uredil si je pisavo, napravil si aparate, da se po njih pogovarja. Hoja, plavanje, mu je bilo prepočasno, zajezdil je žival, napravil si je brod, izumil kolo, napravil si voz. Privadil se je ognja, uporabil paro, elektriko, zna že letati po zraku; ustvarja čudesa in se jim privaja, jih zaželjuje.

Inteligentnejši in energičnejši vodijo in uprezajo. Ko je primitiven človek padel je bil izgubljen; sedaj skrbi zanj in mu pomaga na noge nebrojno uredb in ustanov.

"Dragi mi Rihard, narisal si nama človeka ob razvoju, šel si ponj v pradobo, kjer se je izvíral, po drevju med divjino zvermi in strupenimi kačami, kjer je živel v neprestani smrtni nevarnosti, ker je vse prežalo po njegovem primitivnem življenju. Privedel si ga v sedanjo sijajno, kulturno življenje, kjer si postavlja krasne koncertne dvorane, veličastno opremljene, da vplivajo na človeka kakor nebeški sijaj, kjer čarljivi glasovi petja in godbe tope čute človeku, da pozablja, da živi v tej solzni dolini; kjer se lahko sprehajaš po galerijah, opazuješ dela človeškega genija, se vsedeš v knjižnico in sleديš misli človeka, ki je ustvaril nekaj tako velikega, da je posamezniku moč pojmovati samo en mali drobček celega kolosa. Privoliti mi moraš, da te še jaz malo povedem nazaj v nižino industrijskega življenja.

(Dalje prihodnjič.)

Novi komisar prohibicije.

Washington, D. C. — General Lincoln C. Andrews, pomožni zakladniški tajnik in komisar za izvajanje prohibicije, je v petek podal ostavko. Na njegovo mesto je imenovan Seymour Lowman, prejšnji podgoverner v New Yorku.

SEZNAM PRIREDB SLOVENSKIH ORGANIZACIJ V CHICAGU.

Pevsko društvo "Slovan", koncert dne 29. maja v Hrvatskem domu, So. Chicago.

Orkester S. N. P. J.—Koncert z mladinsko igro dne 29. maja v dvorani S. N. P. J.

"Basket Picnic" dne 12. junija. "Pioneer" v Willow Springs Forest Preserve.

Piknik društva št. 1 S. S. P. Z., dne 19. junija pri Vidmarju v Willow Springsu.

Piknik društva "Zarja", dne 27. junija pri Vidmarju v Willow Springsu.

Mladinski oddelek društev S. N. P. J. v Chicagu, piknik v La Grange parku, Forest Preserve, dne 31. julija.

Piknik društva "Zvon" št. 70 J. S. K. J. dne 4. julija pri Vidmarju v Willow Springsu.

Pioneer. Piknik dne 14. avgusta v Widmarjevem vrtu, Willow Springs, Ill.

Ivan Vuk:

NAJDENI RAJ

(Pravljica.)

Na nepoznano, strmo in visoko goro je plezal Človek. Z njegovega obraza je lil pot, ves pomešan s krvavimi kapljami. Roke, vse v žuljih, široke in krepke, so se krčevito oprijemale ostrih pečin. Zakaj, globoki prepadi so pretili pogoltniti Človeka.

"Ne, ne . . .. se je bodril Človek. Treba vztrajnosti, treba napore. Samo slabiči omahujejo in se boje.

Z novo silo, črpajoč jo v veri v sebe, se je vzpenjal na vrh gore . . . Še nekoliko vratolomnih skokov, strašnih sunkov — in on zmaga . . .

Globoko so dihale njegove silne prsi, ko je postavil nogo na vrh gore. Ozrl se je nazaj . . . Dolga je bila cesta, tam za njim se vijoča in naporna. Prepadi so bili ob njej in ostre pečine so prežale nanj . . . Z gozdom je bila obraščena in noč je bila na njej. Noč ponižanja in razžaljenja. Celih šest tisoč let je minulo, odkar so se zaprla za njim vrata raja, ki mu je izginil izpred oči. Pognali so ga iz njega, kot grešnika in vednar ni zagrešil nič drugega, kakor da je hotel biti enak enakemu.

S široko, žuljavo roko si je otrl znoj z zagorelega, izbrazdanega od trpljenja, silovitega v volji, čela.

"Samo v sanjah sem ga gledal." Šest tisoč let ga že iščem. Dokler sem spraševal za cesto, ki vodi k njemu, so se mi posmehovali. Ko sem pa krenil, da najdem brez spraševanja, so se mi rogali in me psovali. Skušali so me zadrževati in tisočere ovire so mi stavili na pot. Jaz pa sem šel vkljub roganju in vsem zaprekam, zakaj, moja volja me je gnala.

Stegnil je roko v dolino in ponosno dvignil glavo.

"In glejte, našel sem ga. Še s te gore mi je stopiti in postaviti nogo na prag. In tisto, kar mi je bilo ukradeno pred šest tisoč leti, bo zopet moje."

Položil je dlan na oči in gledal.

"Čudno, prečudno . . ." je vzkliknil. Koliko bogastva in kakšnega bogastva?! Jaz pa mrem od pomankanja. Zemlja je rodovitna, rudokopi so dajali dragocenosti . . . Človek pa je bil siromak neprestano . . . Kam je zginjavalo bogastvo zemlje in darovi narave? Nisem vedel, dolgo nisem vedel . . . In, evo, tam leži nakupičeno. In vse to je bilo vzeto človeku, ki je ustvarjal in položeno tam, kjer je ležalo brez koristi. Celih šest ticoč let . . . In celih šest tisoč let si je lastil vse to eden, ki se je oblačil v obleko gospodarja in ukazoval, da se ga mora moliti?!"

Stisnil je človek mogočne pesti, da so zavalovale mišice. V živem spominu je ostal dogodek pred šest tisoč leti. Na ukaz boga, ki ni strpel, da bi mu bil človek enak, je njegov sluga z gorečim mečem izgnal Človeka, ki je bil brez orožja, iz raja, njune skupne lastnine. Ker Človek ni imel slug, je podlegel onemu, ki je imel sluge.

Prezirljivo se je nasmehnil Človek pri tem spominu.

"Bal bi se, da bi ne spoznal, da sem ti enak . . . Hahaha . . . Nisi vedel, da vseeno spoznam, prej ali slej in da te pojščem."

Zamaknil se je v raj pred seboj in se zdajci zdrznil.

"Kakšna bitja hodijo tam po raju? . . . .Okrogle trebuhe, kakor sod, vsi v tančice oblečeni, okrog rok zlate verige? . . . Kako mehke, mehkužne . . . Glej, glej . . . Lomijo svoja hrbtišča pred tistim, ki se pelje mimo njih v zlati kočiji, z zlato krono na glavi . . . Kakor da vidim tistega, ki me je neoboroženega in brez slug iz raja izgnal nekoč."

Gledal je pozorneje.

"Hej . . . kaj je to? . . . Pokleknili so . . . Molijo ga . . . On pa se smehlja milostno v zlato okovanim sužnjim svojim . . . Ha . . . sedaj sem ga spoznal. Da, on je, ki me je vrgel iz raja. Le da je takrat hodil peš in krone ni nosil.

Oči Človekove so se zaiskrile.

"Ej, raj moj izgubljeni . . . Še vedno te straži vojak z ognjenim mečem. Boji se gospodar, da bi se ne vrnil Človek. Šest tisoč let je od tistega časa in še vedno se boji . . ."

Jel se je spuščati v dolino in odločilni boj se začenja.

"Nisem več tako daleč," je govoril, "kakor pred šest tisoč leti." Tudi ne tako neodločen, kakor tiste dni, ko so me križali na križih rimske ceste. Dolgo iskanje in napor, poniževanje in razžaljenja, mučenja in porazi so se oborožili z mogočnim orožjem, ki zlomi tvoj meč, ti vojščak — hlapec krivičnika."

Z naglimi koraki se je bližal Človek vratom raja.

Straža ga je pogledala. Neobičajna velikost je vzbudila v njima pozornost. Saj približno tako mu je gospodar opisal svojega sovražnika.

Potegnil je meč vojaščak in njegov glas je bil surov:

"Idi, kakor si šel pred šest tisoč leti. Za tebe ni vstopa v raj, ker si izobčen."

"Ali si me spoznal," se je nasmehnil Človek.

"Proklel te je moj in tvoj gospod in te obsodil na delo. Kako bi te ne spoznal?"

Zopet se je nasmehnil Človek. Tako se nasmiha tisti, ki mu je žal, da mora storiti hudo nekomu in da to mora, ker mu je oviral k cilju.

"Moj gospod? . . . Jaz nimam gospoda. Človek sem, glej!"

Razširjil je svoje mišičaste roke, polne žuljev.

Tesno je postalo vojaku pri srcu, ko je to videl. In zamahnil je z mečem.

"Bogokletne so tvoje besede," je rekel in kazen zaslužiš. Beži od tod, dokler se nisem razsrdil in te ni zagledal tisti, kateremu služim in ki te je proklel."

Tedaj pa se je vzravnal Človek v vsem svojem dostojanstvu.

"Ničesar se nisi naučil," je rekel s prezirom. "Hlapec si bil in hlapec si ostal. Zato ti je potreben gospod, ker sam ne znaš misliti in sam ne znaš hoditi. Vsem, ki ne poznajo sebe in ne verujejo v sebe, je potreben gospod. Zato je potreben vsem hlapcem in lenuhom, da jih tolaži v žalosti in straši v njih slabosti. Jaz sem pa — Človek. Sam svoj gospod in sam svoj bog. Zakaj, premagal sem lakoto in žejo, mraz in vročino, prekoračil nešteto prepadov in skal. Nikogar ni bilo, da bi mi pomagal, nego v volji svoji sem bil sam svoj pomočnik. Jaz sam v volji svoji sem bil svoj tolažnik. Zakaj nikogar ni, ki bi bil to, kar je Človek. Ukrotil sem sile prirode, ki so strašile slabiče, da so jih molili. Prisilil sem jih, da mi služijo. Jaz — Človek . . . Delo, ki je bilo prokleto radi mene, sem odrešil in poveličal. Jaz — Človek. Nekoč nisem znal, da ime človek ni sramota, nego da je to ime, kakor ime Bog. A ko sem uznal, sem se popotil in gelj, tu stojim . . . Duh moj revolucionarni me je gnal, z njim sem iskal — svojo lastnino. In sedaj, glej, sem tu, da jo vzamem v svojo last."

Vojščak je preplašen nastavil svoj meč. Ogenj je sikal in zemlja se je potresla pod nogami. Ali Človek je udaril s silno pestjo in stopil v raj.

Radost in dostojanstvo je bilo v njegovih očeh v tistem trenotku mogočne zmage.

"Pozdravljen, raj," je rekel. "Nisem trpel zaman in zastonj se nisem bovil. Odrešenje sem ti prinesel in Delo sem poveličal . . ."

— — — — — —

. . . in čudno . . . Nikogar ni bilo več, ki bi se upal Človeka drugič izgnati iz raja.

MARK TWAIN:

MALI KLATEŽ TOM SAWYER

Poslovenil I. Mrlaček.

(Dalja.)

XXIX. POGLAVJE.

Tisto noč sta bila Tom in Huck pripravljena za svoje pustolovstvo. Postavala sta okoli krčme do devete ure; eden je stražil iz daljave zadnjo ulico, drugi vrata krčme. V zadnjo ulico ni prišel nihče, niti iz nje; nihče, ki bi bil podoben Špancu, ni šel skozi vrata ven ali noter. Obetala se je lepa noč; zato je šel Tom domov, dogovoriviši se, da pride Huck ponj in zamijavka, če bo noč zelo temna, na kar bi se izmuznil in poskusil ključe. Noč pa je ostala svetla in Huck je nehal stražiti ter se viegel okolo dvanajste ure k počitku v nek prazen zaboj za sladkor.

V torek sta imela neprijazno srečo. Prav tako v sredo. Četrtkova noč pa je obetala, da bo boljša. O pravem času se je splazil Tom iz hiše s staro tetino pločevinasto svetilko in veliko brisačo, da jo zagrne. Svetilko je skril v Huckovem zaboju za sladkor in straža se je pričela. Uro pred polnočjo so zaprli krčmo in ugasnili luč, ki je bila edina setloba tam okoli. Nobenega Španca ni bilo videti. Nikdo ni šel v zadaj ležečo ulico niti iz nje. Vse je kazalo dobro. Noč je bila temna in popolno tišino je motilo tu in tam samo bobnenje daljnega grmenja.

Tom je vzel svojo svetilko, jo prižgal v zaboju, jo zavil dobro v brisačo in oba pustolovca sta se začela plaziti v temi proti krčmi. Huck je stal na straži, Tom pa je tipal svojo pot v ulico. Nato je nastopilo mučno čakanje, ki je težilo Huckovo dušo kot gora. Zaželel si je, da bi lahko videl vsaj svit iz svetilke — sicer bi ga bil prestrašil, ali povedal bi mu bil vsaj, da je Tom še pri življenju.

Zdelo so se mu ure, odkar je izginil Tom. Gotovo je padel v omedlevico; nemara je že mrtev; morda mu je počilo srce od groze in vznemirjenja. Ta nemir je vlekel Hucka vedno bližje proti ulici; bal se je vsakojakih strašnih stvari in pričakoval vsak trenutek, da se zgodi nesreča, ki bi mu zaprla sapo. Mnogo mu je ni bilo mogoče vzeti, kajti zdelo se je, kakor da jo je udihaval samo še po žličkah, in njegovo srce bi moralo že kmalu prenehati utripati na ta način, kakor je utripalo. Naenkrat se je pred njim zabliskalo in pridrvel je Tom mimo.

"Beži!" je zavpil, "beži, če ti je življenje drago!"

Klica ni bilo treba ponavljati; zadostovalo je. Huck je že dirjal s hitrostjo trideset ali štirideset milj na uro, predno se je klic ponovil. Dečka se nista ustavila, dokler nista dospela do koče zapuščene klavnice na dolnjem koncu mesta. Ravno ko sta dospela pod njeno streho, je prihrumela nevihta in je jelo liti. Brž ko je prišel Tom do sape, je rekel:

"Huck, to je strašno! Poskusil sem dva ključa tako narahlo, kakor sem le mogel; pa se je zdelo, da delata tak hrušč, da se niti dihati nisem upal, tako sem bil prestrašen. Vendar jih nisem mogel zavrteti v ključavnici. Ne da bi pazil, kaj delam, sem pritisnil za kljuko in vrata so se odprla! Niso bila zaklenjena! Skočil sem noter, odgrnil brisačo in sveta nebesa!"

"Huck! Skoro bi bil stopil na roko Indijanca Jova!"

"Kaj — kaj si videl, Tom?"

"Ni mogoče!"

"Da. Ležal je tam na tleh in trdno spal; roke je imel razprostrte, na očeh pa tista stara očala."

"Ježeš, kaj si pa storil? Ali se je prebudil?"

"Ne, niti zganil se ni. Pijan je, mislim. Zgrabil sem brisačo in odšel!"

"Jaz bi se ne bil spomnil na brisačo, stavim!"

"Jaz pa. Teta bi me lepo pogledala, če bi jo bil izgubil."

"Ti, Tom, ali si videl tisti zaboj?"

"Nisem imel časa, Huck, da bi se oziral naokrog. Nisem videl zaboja, nisem videl križa. Ničesar drugega nisem videl kot steklenico in pločevinast škozarec na tleh poleg Indijanca Jova! Da, in videl sem dva sodčka v sobi in celo vrsto steklenic. Ali ne uvidiš, kaj je s tisto sobo, v kateri straši?"

"Kako?"

"No, whisky straši v njej! Nemara imajo vse abstinenčne krčme take sobe, v katerih straši, kaj, Huck?"

"Mislim, da bo morda res tako. Kdo bi si mislil kaj takega? Ti, Tom, sedajle je strašno ugoden čas, da prideva do tistega zaboja, če je Indijanec pijan."

"Res. Le poskusi!"

Huck se je zdrznil.

"No, ni — menim, da ni."

"Jaz tudi menim, da ni, Huck. Samo steklenica poleg Indijanca Jova ni dosti. Če bi bile tri, bi bilo dovolj, in bi šel tja."

Nastal je dolg premor premišljanja, nato je rekel Tom:

"Veš, Huck, nikari ne poskusiva več tega, dokler ne bova vedela, da Indijanca Jova ni več tukaj. Prestrašno je. Če bova stražila vsako noč, ga bova čisto gotovo videla enkrat, ko bo šel ven, potem pa pograbiva tisti zaboj hitreje kot blisk."

"Jaz sem zadovoljen. Stražil bom celo noč in vsako noč, če storiš ti vse drugo."

"Dobro, bom. In drugega ti ni treba storiti, kot da stopiš gori po Hooper Streetu in zamijavkaš — če bi pa jaz spal, vrzi nekaj peska in pridem takoj."

"Velja, dobro."

"Sedaj, Huck, je nevihte konec in grem domov. Čez kratko uro se bo že začelo daniti. Ti pa pojdi nazaj na stražo; greš?"

"Saj sem rekel, da pojdem, Tom, in grem. Stražil bom to krčmo vsako noč, celo leto. Podnevi bom spal, ponoči pa stražil."

"Tako je prav. Kam pa pojdeš spat?"

"Na svisli Bena Rogersa. Ta me pusti in prav tako črnec njegovega očeta, stric Jaka. Nosim stricu Jaku vodo, kadarkoli hoče, in kadar ga zaprosim, mi da kaj malega jesti, če si more odtrgati. Strašno dober zamorec je to, Tom. Rad me ima, ker se nikoli ne delam, kakor bi bil nad njim. Včasih se vsedem kar z njim in jem z njim. Pa tega ti ni treba praviti. Vsak stori marsikaj, kadar je lačen, česar drugače ne bi storil."

"Veš, če te podnevi ne bom potreboval, Huck, te pustim, da spiš. Ne pridem te motit. Kadarkoli pa boš ponoči kaj videl, skoči kar k meni in zamijavkaj."

(Dalje prihodnjič)

Zelo važno za naročnike Prosvete.

Po sklepu seje glavnega odbora S. N. P. J., zborujočega meseca februarja, 1927, se POVIŠA NAROČNINA ZA DNEVNIK PROSVETO ZA $1.00.

Ta sklep stopi v veljavo od 1. julija, 1927, naprej. Upravništvo želi, da naročniki in članstvo ta sklep upoštevajo, kajti bil je potreben, da se ohrani list, kakoršen je, povečan na sedem kolon še za naprej in tako da imajo naročniki več dobrega gradiva.

Seja je tudi sklenila, da se da vsem naročnikom, ki so že sedaj naročeni na list, prilika, da lahko plačajo po stari ceni svojo naročnino in vsi, ki tako želijo, lahko to izvrše do 1. julija, 1927. To velja tudi za vse one, katerim poteče naročnina po 1. juliju, da lahko plačajo sedaj za naprej še po stari ceni.

Bratje in sestre, sedaj imate priliko, da pošljete naročnino, predno stopi v veljavo nova cena. Časa je še skoro dva meseca, vendar hitite s pošiljatvijo vaše naročnine in pridobite še kakega novega naročnika. Zapomnite, da je čas do 1. julija, 1927.

Cene po 1. juliju, 1927, bodo:

Dnevnik za celo leto $6.00, za pol leta $3.00.

Člani doplačajo za celo leto $4.80, za pol leta $2.40.

Za staro domovino stane za celo leto $9.00, za pol leta $4.50.

Za mesto Chicago in Cicero, za celo leto $7.50, za pol leta $3.75.

Te nove cene stopijo v veljavo takoj po 1. juliju, 1927.

Bratje in sestre, hitite s pošiljatvijo naročnine, dokler so nižje cene.

FILIP GODINA, upravitelj.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (April 30-1927) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je $5.00 in za pol leta pa $2.50. Člani S. N. P. J. doplačujo za pol leta $1.90 in za celo leto $3.80.

Za mesto Chicago in Cicero za leto $6.50, pol leta $3.25, za člane $5.30.

Za Evropo stane za pol leta $4.00, za vse leto pa $8.00.

Tednik stane za Evropo $1.70. Člani doplačujo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO
"PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

NAROČITE SI KNJIGO "AMERIŠKI SLOVENCI."

Dve darili za nove naročnike

Kdor se potrudi v sedanji kampanji in dobi osem polletnih ali štiri celoletne naročnine za dnevnik "Prosveto" in pošlje celo vsoto upravništvu, dobi krasno

samonapojno pisalno pero
in
avtomatični svinčnik

z lepim pozlačenim znakom S. N. P. J.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

NAZNANILO.

Vsem sorodnikom, znancem in prijateljem naznanjam žalostno vest, da je po dolgi, mučni, neozdravljivi bolezni, dne 22. maja ob eni in tri četrt zjutraj se utrgala nit življenja in za vedno zatisnila svoje oči naša preljubljena soproga, mati, sestra in svakinja

gospa Helena Vičič, rojena Ahčan

Pokojnica je bila stara ravno 53 let in šla od nas v neznano tujino za večno, ravno na svoj rojstni dan. Doma je bila iz vasi Vinje, fara Dolsko ob Savi v kamniški okolici. V Ameriko je prišla 11. septembra, 1912; živela je z svojo družino, z malimi izjemami par let v North Chicagu, Ill., celi čas v Chicagu, Ill. Izučena je bila šivilja ženskih klobukov in isto obrt tudi dejansko opravljala. Po deloma izgubljene splošni slamnikarski stavki v Chicagu je to obrt nadaljevala samostojno, ter odprla lastno trgovino ženskih klobukov (millinery store) na 4136 Archer Ave., Chicago, Ill., kjer je tudi dobro vpeljano sedaj zapustila. Pred štirimi leti je odprla dve enaki trgovini v North Chicagu in Waukegan, ki je pa čez dve leti eno opustila in eno prodala. Še pred leti je pokojnica poučevala slamnikarske obrti doma, po večini rojakinje, ki je marsikatero spravila k boljšemu kruhu. Bila je jako podjetna v trgovini, dobra gospodinja in mati svojih otrok. Bolehala je več let na strašni zajedljivi smrtni bolezni raku. Tukaj zapušča soproga, eno hčerko in eno po pol hčerko v starem kraju, dva nedorasla sinova, sestro v starem kraju, v Chicagu enega brata in enega brata na Eveleth, Minn.

Pogreb se vrši v sredo dne 25. maja ob 9. zjutraj na pokopališče v Summit, kjer naj ti bo lahka tuja zemljica, draga nam ljubljena soproga in nepozabljena mati, sestra, teta in svakinja.

Žalujoči ostali: Anton Vičič, soprog; Jenny Vičič, hčerka; Marija Vičič, omožena Leban v starem kraju; Anton in Viljem Vičič, nedorasla sinova, Jakob in John Ahčan, brata; Alojzija Ahčan, sestra v starem kraju; Ivana in Marija Ahčan, svakinja, ter ostali potomci Jacka in Johna Ahčana.

Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali ste že začeli

agitacijo za DNEVNIK PROSVETO? Kampanja je sedaj v polnem teku in prvi uspehi so se že pokazali. Ne bodite vi zadnji s prigiašenjem v to kampanjo. Pričnite takoj! Pridobite svojega znanca in prijatelja, da se takoj naroči na Prosveto. Čaka vas lepa nagrada, če pošljete dve ali več obnovljenih naročnin; ali pa vsaj eno novo.

Brez odbite provizije ste za enega novega naročnika za pol leta upravičeni do knjige "JIMMY HIGGINS," vredne $1; za celoletno naročnino dobite "SLOVENSKO-ANGLEŠKO SLOVNICO", vredno $2, ali pa druge knjige iz založbe "Književne matice" v vrednosti $2.

Za dve celoletni naročnini dobite lepo in debelo knjigo "AMERIŠKI SLOVENCI", vredno $5, ali pa druge knjige v vrednosti $5.

Vsi bratje in sestre S. N. P. J., takoj na delo za nove naročnike! Zlasti pa dopisniki, ki pišete, kako priljubljena vam je Prosveta. Še z agitacijo dokažite, da vam je res priljubljena in da delate za njeno razširjenje.

Naročnina je za celo leto $5, za pol leta $2.50; za Chicago in Cicero celoletno $6.50, za Evropo $6.

IZPOLNITE IN IZREŽITE TA KUPON.

PROSVETA, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.
Priloženo dobite naročnino $....., za katero pošljite Prosveto:
Ime ..... $.....
Naslov .....
Ime ..... $.....
Naslov .....
Ime ..... $.....
Naslov .....

MLADINSKI LIST JE TUDI ZA ODRASLE. ALI STE NAROČENI NANJ?

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerne, unijsko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY
2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA